

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

1193314/11

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד עדנה אשכנזי)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד בצלאל הוכמן)

ובעניין: ילדיהם הקטינים באמצעות האפוטרופוסית לדין עו"ד סיגל דוד

הנדון: הפקדת ערובה להוצאות המשפט כתנאי לקיום דיון בערעור

החלטה

לפניי בקשת המערערת לשינוי החלטתי שבה הוריתי כי עליה להפקיד ערובה להוצאות המשפט טרם ייקבע מועד לדיון בערעורה.

דין הבקשה להידחות.

ונבהיר:

המערערת מנמקת את בקשתה בהיות ערעורה נוגע לטובתם של הקטינים, ושמיעתו – לדעתה, ולשיטתה כמובן גם קבלתו – מתחייבת משום טובתם, מחד גיסא, ובחוסר יכולתה לשאת בעלותה של הערובה, מאידך גיסא.

ברם, למרות הלהג הרב בנוגע לקטינים והאמירות כי "אין חולק" כי מאז מתן ההחלטה "השגויה" של בית דין קמא ובשלה¹ הדרדר מצבם של הקטינים, אין ממש בדברים:

האמירה "אין חולק" היא בבחינת 'מזויף מתוכו' שהלוא המשיב, יש להניח, חולק גם חולק, שאם לא כן לא היה נדרש ערעור והייתה מוגשת בקשה בהסכמה לשינוי "ההחלטה השגויה". לא זו בלבד אלא שכפי שהזכרנו בהחלטות קודמות, האפוטרופוסית לדין, כנראה חולקת אף היא על ההנחה כי טובת הקטינים מחייבת לקבל את הערעור. ונשוב ונאמר את שהבהרנו כמה פעמים כי אומנם אין בית הדין קמא (ואף לא בית דין זה) ואף לא האפוטרופוסית לדין חסינים מטעויות, אבל הדעת נותנת כי הללו כגורמים אובייקטיביים אמינים בעניינה ואמונים עליה כשקול יחיד, כך בכלל וכך בנסיבות תיק זה בפרט אשר לא בכדי מונתה בו אפוטרופוסית לדין.

מוטב היה אפוא להימנע מאמירות מופרכות מעין אלה.

ומכאן לקביעתה של המערערת כי ערעורה אינו ערעור סרק ולכן אין לחייבה בערובה:

עוד לא בא לפנינו וכנראה גם לא נולד עדיין המערער שיאמר בפה מלא בבואו בשערי ערכאת הערעור כי ערעורו – ערעור סרק הוא. ברם לא מפי המערער, או המערערת במקרה שלפנינו, אנו חיים. יש שבית הדין מתרשם כבר בשלב הראשון כי הערעור ערעור סרק הוא, יש שרושם זה נוצר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

או מתחזק רק בשלב מאוחר יותר, ויש מאידך גיסא גם מקרים שבהם רושם ראשוני כזה נקלש או אף נמחק בהמשך ההליך. את הקביעה כי ערעור – ערעור סרק הוא קובע בית הדין, הוא ולא אחד הצדדים, ולרוב קובע הוא אותה רק בסופו של הליך, ואזי מתבררים הדברים למפרע.

אותה עת כבר אין מקום כמובן להשית ערובה להוצאות אלא את חיוב ההוצאות עצמו, אם יש צידוק להשיתו. מנגנון הפקדת הערובה נועד כדי להבטיח את תשלום ההוצאות אם יהיה מקום להשיתו, והצורך בו נגזר בין השאר מהתרשמותו של בית הדין כי קיים סיכוי ממשי שהערעור יתגלה כערעור סרק, סיכוי – לא קביעה כי כך יהיה.

בהחלטה קודמת קבעתי ונימקתי כי בענייננו קיים לא רק סיכוי כזה אלא אף סיכוי ממשי. אמירותיה של המערערת עצמה, גם אם ילוו בהצהרות "אין חולק" הכתובות בגופן מודגש – אין בהן כדי לשנות זאת.

שיקול נוסף שממנו נגזרות הוראות על הפקדת ערובה הוא החשש כי בלעדיה לא יוכל המשיב, אם יזכה בערעור וייפסקו לטובתו אף הוצאות, לממש את זכאותו לתשלום ההוצאות. בהקשר זה דבריה של המערערת בדבר קשייה הכלכליים – לא זו בלבד שאינם עילה לבטל את ההוראה בדבר הפקדת ערובה אלא שיש בהם כדי לחזק הוראה זו ולאשש את הצורך בה.

אמת, עיקרון חשוב הוא כי אין למנוע את הגישה לערכאה שיפוטית בשל 'חיסרון כיס'.

אך עיקרון חשוב הוא גם כי אין לאפשר את ניצולם של הליכים משפטיים כדי לפגוע ביריב בדרך של עינוי דין מיותר וגרימת הוצאות בלתי-מוצדקות וללא שיובטח פיצוי נאות אם יתברר כי ההליך – הליך סרק היה וכי עניינו אכן היה פגיעה כזו. ונוסיף כי הדברים אמורים במידה רבה גם כלפי מי שאכן מדמה כי הצדק עימו, ולא בא להליך המשפטי בכוונת מכוון של פגיעה ביריבו, אלא ששוגה הוא בדמיונות ובאשליות ולוקה בחוסר היכולת להתבונן אל המציאות – לפחות לאחר שהוכרעה בהכרעה שיפוטית – שלא דרך משקפיו הסובייקטיביים. גם מערער אשר כזה צריך לשאת בתוצאות אשליותיו, לא עונש הוא אלא פיצוי לצד שכנגד שנגרר לערעור סרק ושהוא ודאי אינו צריך לשלם את מחיר אשליותיו של שכנגדו.

בין שני עקרונות אלה יש לאזן. ואף לאיזון זה שני פנים:

הפן האחד נוגע לסיכויי הערעור להתברר כערעור סרק – ככל שהללו נראים גדולים יותר תיטה הכף לדרישת הערובה גם אם המערער עשוי להתקשות להפקידה ועלול להיאליץ לסגת משום כך מערעורו, ואף שבכך צפונה גם האפשרות לנסיגה מערעור שכן היה מוצדק, אליבא דאמת, למרות חזותו כערעור סרק. ככל שהחשש שהערעור יתברר כערעור סרק קטן יותר, אף שקיים הוא, תיטה הכף שלא להציב בשערי ערכאת הערעור את שומר הסף הנועל את הדלת בפני מי שאין ידו משגת.

הפן השני של האיזון נוגע לסכומי הערובה הנדרשים, ולא בכדי מעטים המקרים שמתנה בית דיננו את הערעור בסכומים דוגמת אלה הנדרשים לא אחת בערכאות אחרות (ולא למותר לציין כי אף ההוצאות המושגות בבית דיננו לרוב אינן בסכומים המצויים בערכאות אחרות). גם מי שמתקשה להפקיד ערובה בת עשרות אלפים, אם מחמת הקושי לגייסה ואם מחמת החשש שמא יפסידנה – חשש העשוי להימצא לא רק בלב מי שמשלה עצמו כי צודק הוא אלא אף בלב מי שבאמת צודק הוא, וכדברי המערערת בבקשה שלפנינו כי למרות ביטחונה בצדקתה תוצאות הערעור אינן בידיה – יוכל בדרך כלל להתאמץ, אם מאמין בצדקתו הוא, ולגייס את הסכומים הנדרשים בבית דיננו. אין בית דיננו 'גן עדן' ואינו מציב בשעריו כדי למנוע את הכניסה להט חרב מתהפכת של ערובות שבשמיים הן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואומנם יש מי שמתקשים אף לשלם – ואפשר שאף להפקיד – ולו חצי טרפעיק, אך הבטוח בצדקו ימצא לא אחת את דרכו אף מבעד לערובה ארוכה, אם הדלת נעולה (עיי' יומא לה, ב).

הערובה שעליה הוריתי בהחלטה הקודמת נקבעה לאחר האיזונים הראויים:

(א) הובאו בחשבון הסיכויים הלכאוריים שהערעור יתגלה כערעור סרק, וזאת כאמור לאחר בחינת דברי האפוטרופוסית לדין ואף גם לאור היכרותנו עם שיחם ושיגם של צדדים אלה שלפנינו וידיעתנו את ארחם ורבעם מהליכים קודמים;

(ב) נקבע סכום שיש בו אולי – ובנסיבות האמורות 'אולי' בלבד – כדי להרתיע מעמידה על ערעור סרק, אך אין הוא סכום שמי שבטוח בצדקו ומשווה לנגד עיניו באמת ובתמים רק את טובת הקטינים ומשוכנע בכנות כי זו מצריכה את עמידתו על הערעור לא יוכל לגייס אותו – אף "אם דל הוא ואין ידו משגת" – ולהבטיח את פיצויו של שכנגדו בגין הוצאות שווא שיוציא בהליך אם לבסוף ייקבע כי הליך סרק הוא.

מסקנות ומתן הוראות

א. סוף דבר, כאמור, הבקשה לפטור מהפקדת הערובה להוצאות המשפט – נדחית.

ב. אני נותן למערערת ארכה בת שלושים יום להפקדת הערובה שנקבעה. לאחר ההפקדה ייקבע מועד לדיון, ובהעדר הפקדה במועד – יימחק הערעור וייסגר התיק.

ג. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ד בניסן התשפ"א (6.4.2021).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה